దీపశిఖ

'ఆకాశమంత ఐదోతనానికి నోచుకున్న యిల్లాళ్ళు భూదేవమ్మంత పుణ్యం చేసుకోవాలి మాయమ్మా!'

– ఏలినవారి పురుడు చేసి, బొడ్డు కోసిన మంత్రసాని, అడ్డాల బాలుడికి అల్లారుముద్దులు నేర్పి, – అందమంత ఆడంబరం నేర్పి, – తీవరాలు నేర్పి రీవులు నేర్పి, – తన పెంపకంలో, పెరగకముందే పెద్దను చేసి, – వారిని పడకటింటి వారిని చేసిన పెద్దదాది – ఆ వేళ, ఏదీ కాని వేళ, దేవేరమ్మగారు, తాననుకున్నట్లే, యథాప్రకారంగా – చిన్నబోయి, – చింతాక్రాంతులై ఉన్నటువంటి సమయంలో, – అడుగులు లెక్క పెట్టుకుంటూ మహల్ లోకి వచ్చి, – వారివంక చూసీచూడని తీరున పరకాయించి – ఎదుట పడీ పడక, – నడుం గోడకు ఆనించి చేత్తో గొంతు సవరించుకుని, ముసలి పాపిట మునిగోట దిద్దుకుని, – కోక చెంగు పెదవికి అడ్డం చేసుకుని, ఎటో చూస్తూ, ఏదో పలుకుతూ, స్వతంత్రంగా సణుగుతున్నట్టు గదయింపుగా మనవి చేసినట్లు, సవినయంగా చనువుగా కూకలు వేసినట్లు, ఎలా ఎలా మాట లల్లిందంటేనూ –

'రాణీ వాసంలో బంగారు తల్లులూ!

తినేది మీవణ్ణం, కట్టేది మీ కోకలు–

చేసేది, మీ ఊడిగం, – అనుభవించేది మీ వైభోగం! కనుకనే ఈ తపన!'

మా కడుపులు చల్లబడితే చాలవు దొరసానమ్మగారూ, మా కన్నులు చల్లబడాలి! అదెప్పుడమ్మా!

'పట్టం గట్టుకున్న ఏలిన వారిని, రెండు పుష్కరాల నాడు పొత్తిళ్ళలో పరుండబెట్టాను, – ఈ యింద్రభవనంలో ఉయ్యాల కట్టాను; ఆ పండుగ నాడు, – అప్పటి అన్నదాతలు దయచేయించిన పెద్ద మొహరీలు, ముచ్చికి మూడుకుచ్చేలుగా, పదిమంది పేరంటాళ్ళకు తలొక్కటే చేతిలో పెట్టాను. ఈ ఊగూడు ఎల్లకాలం – యీ పుణ్యానే పోవాలని, – వేసిన తొట్టి తీయకుండా, – కోటలో పండూ, తోటలో పండూ – ఆరగారగా చేతికందాలని వారు, దీవించారు మాయమ్మా!–'

'కాని, తల్లులూ, దివాణంలో, కనీపెంచీ రాణివాసంలో వేసిన ముగ్గు చెరగలేదు. మెడలో హారాలూ పలకసరులూ చిక్కులు పడలేదు. అడ్డాలలో బిడ్డ కేఁరుమనలేదు:'

'అడుగులకి అరిసెలూ, అందరసాలూ

పలుకులకి చిలకలూ చిట్టిబూరెలూ' పంచిపెట్టలేదు.

మనోతోటల్లో ఫలవృక్షాలు, – వద్దన్న కొద్దీ అక్కరకు వస్తున్నాయి, మరి మీరే మమ్మల్ని యింత చిన్న చూపు చూశారేవమ్మా!–'

అని, – పనవి పనవి, పలుకంగా, –

'మాకు అపాటి తెలియదటే! – కాని –

'మేమేం జేతుమ్,' 'మమ్మల్ని కన్నవారి వంగడంలో, ఏలినవారి వంశంలో, ఏ వంకజూసినా, యీ సొక్కు లేదు. మరి మీతీరే మంగలాన జాజులు (వేచిరన్నట్లాయెనే. లోకోత్తరులమని, – అందరూ అనడమేకాని – లోకంలో యిల్లాళ్ళపాటి సేయక పోతిమే–'

అని దేవరమ్మ, వాతెర బెదరి సెలవీయంగా,

'...ఎంతమాట! ఎంతమాట!'

అమ్మాయమ్మగారూ, లోకంతోసాటి మీకేల, మీసాటిమీది.

చెరువు ఎంత ఎండనీ చెలమకు లోకువకాదు.

మీకు పోణెం తప్పలేదు – పోడిమి తప్పలేదు!

'కాని, – ఏటి వారనుండి, ఏపు మీదుండి, – యీ ఫలవృక్షం, ఎంతకాలం చిగురుమీద ఉండేను కాని, కాపుకు రాదేం చెపుమా, – అని ఒక్కరు అనుకోక పోతిరి. ఎవ్వరూ పట్టించుకోక పోతిరి.'

'అందరిమాటకేం గాని, నాకు మట్టుకు యిదే అలాపనైపోయె!'

'చూడగా, చూడగా ఏమని తోస్తున్నదంటే, యింటికో వంటికో ఏదో అందలి కద్దమ్మా! కాని, అది రూఢికావాలి! అయెబో, – అది చక్కదిద్దడానికి, – క్షణం పట్టదు!–'

'అ – యింతవరకూ చెప్పవచ్చిందేమంటే – మన పొలిమేరల్లో ఒక జంగంసాని తిరుగుతూ ఉంది.'

'దాని, రూపులో చంద్రుదున్నాడు, చూపులో సూర్యుడున్నాడు. నోట సత్యముంది, – చేత అమృతముంది' మా తల్లీ, ఏలాగైన ఒక్క పరియాయం, ఈరు దాని కంటపడితే–"

– అంటూ గునుగు నవ్వులు నవ్వింది. పెద్దదాది.

'రప్పించవే'

"రమ్మంటే రాదమ్మ"

"మేము అజ్ఞాపిస్తున్నామని, – అనగా, కోటలోవారి సెలవైందని – చెప్పవే –'

'మన మాటకు విలువుండదమ్మ! – అది ఎవ్వరికీ లోకువ కాదమ్మా!'

'అఁ అయితే పట్టి తెప్పించవే'

"అమ్మా! పైరుగాలిని పట్టవల్లనా, కట్టవల్లనా –"

అది దేవుడంటిదమ్మా – దాని వెంట తీర్థప్రజ అనుకోండి –

'మమ్మల్నీ ఆ మూకలో కలుపుతావా –,

దాని వెంట పడమంటావా?–'

'అంతమాట అనలేనమ్మా – కాని, మీరు దాని కంటపడాలంటే మరో ఉపాయం లేదే...'

'లేదేం – నీవు మెదలక పడివుండవే – చేయ వలసినది చేసేయమని మేము అజ్ఞాపిస్తాము –'

అన్నవారై, దేవేరమ్మ గారు అక్షణంలో, – జంగమసానిని పట్టి, మన ఉద్యానంలో మామిడి మొక్కకు కట్టమని, కట్టడులు సేయంగా, – వారి మాటకన్న వడిగా

పరుగున పోయిన భటులు ఒక్కగడియలో తిరిగి వచ్చి, – 'సాని కాదమ్మా – ఎవడో సన్యాసి,' – అని విన్నపాలు అంచెల మీద పంపగా,–

'అదో వేషముల్ – ఆడదనుకొని మామిడి చెట్టుకు కట్టమన్నాము: ఆ శిక్షచాలదు. నరకంలో పారేయండి!' అని మరల ముగుదల యివ్వంగా, –

తాము అంతకు ముందు చూసినవాడు దేవుడే అనుకున్న లెంకలు వారి ఉప్పు తింటున్న పాపాన దేవేరమ్మగారి ఆజ్ఞకు ఎదురు చెప్పటం చేతకాక, – అంతపని చెయ్యలేక, పొలిమేరలో ఉన్న జడల మఱ్ఱి చేరువకు పోగా,–

మఱ్ఱి ఊడల ఉయ్యాల మీదున్న ఆ మనిషి, ఆ దేవుడు, చేరవచ్చి, చేతులు జాపినాడు – చిరునవ్వు నవ్వినాడు –

లెంకలు, కదలలేదు, – కాని ఆ చేతుల సంకిలి పడింది; ఎవ్వరూ అడుగు ముందుకు వేసిన తెలివిడేలేదు. కాని, – వారు చెరసాలలో ఉన్నారు.

ఈ కబురు, అందవలసిన వారికి అందగానే, – వారికి బద్ధకం వదిలి మందహాసం చేసిన వారైనారు!

పదము లొత్తుతూన్న దాసీ పడుచుతో వారన్నారు గందా –

'ఈ సన్యాసులూ, జంగాలూనా మాకు సంతానమిచ్చేది. మేము తలచుకుంటే క్షణం పట్టదే – ఉన్నవారిని ఉన్నట్టు – మేము దయచేయమన్నామని, ఏలినవారికి, మా మనవి అందచేయించండి! – యింతలో, మమ్మల్ని – అలంకరించండి!'

'అమ్మా – ఎండవేళ – '

'కాదు! మేము పంతము పట్టాము: యిది పండు వెన్నెలే – !'

– దేవేరమ్మగారు, – ఏడువారాల సొమ్ములూ ధరించుకున్నవారై, – విడియము చే నందుకుంటూ ఉండగా, – ఏలినవారు నిదురలో ఉన్నవారని, తెలియరాగా, – కూడదని, ఎవ్వరూ మనవి చేయలేకపోగా, – వారే స్వయముగా, – అంతటి అలసటా లెక్క సేయకుండా, – దర్శనానికి దయచేసిన వారైనారు!

అలా దయచేసినవారై, – వారి చెక్కిలి మీద వీరు చేయి చేర్చి మెలుకువ కలిగించగా –

'మీరా – ఈ వేళప్పుడు దయచేశారు. దర్శనమిప్పించేందుకు, యిది సమయము కాదని మేమనుకునేమే – ఏమాపద వచ్చింది!'

'ఆపద–కాదు – అవసరం!'

'తీరుబడిగా, తీర్చేము!'

'మాకా తీరుబడిలేదు: మేము కోరిన కోరిక, తక్షణం నెరవేరకుండా ఉపేక్ష చేయడం మా పుట్టినింటి ఆచారం కాదు! ఆ మరియాదలే, – తాము పాటించడం మేలు.'

'మాంచిది, సెలవిప్పించండి.'

'మేము సంతానవంతులం కాదలచాము!'

'మా మంచిది!'

'ఆడపిల్ల కలగాలని, – కోరిక! – మరి మీ ఆజ్ఞ?'

'కలగక కలిగితే, మగపిల్లవాడే కావాలి!...'

'అని, తమ అభిమతమా?–'

'అభిమతమనుకోండి, ఆజ్ఞ అనుకోండి! ఆడువారి మాటకు ఆదరణ లేకపోలేదు కాని, – మగవారి మాట, ఆజ్ఞగా చెల్లడం యీ కోటలో పరిపాటి: మామనవి తాము ఆలకించారు చాలు! మీరు సెవీయదలచింది, వినేస్థితిలో మేము లేము. మరల నిదురలోకి దయచేస్తున్నాము...'

'మాంచిది, దయచేయండి. సంజదీపం వెలిగిన గడియకు అంతఃపురానికి దయచేయండి. మేము రాణివాసముండేము.'

'అని పరివారం ఆ వేళకు వచ్చి మనవి చేసేను'

'మా మనవి గురుతుంచుకుని మెలగండి!'

'ఒక్కటే మాట! మా మాట చెల్లదో – కోటలో నిలువ పని వుండదు మాకు! ఏ ఏటిగట్టునో, –'

'... ఏ ఏటి గట్టు తాము ఎన్నికచేసేరో, – మరుక్షణాన అక్కడే కోట కట్టించేము. కాని, మారాణివాసాన్ని ఏ కొమ్మ నీడనో ఉంచేమా?... మాంచిది!'

– ఏలినవారు, నిజానికి నిదురలోకి పోయినారు. దేవేరమ్మగారు, యిక అక్కడ నిలువలేక పోయినారు!

సంజె వ్రాలింది! ఆ వేళకు సంజెదీపం వెలిగింది!

గడియాయె, ఝామాయె వారు దయచేయలేదు!

మింటనున్న వెన్నెల కంటి మీదికి వచ్చింది. దేవేరమ్మగారు కసురుకున్నారు.

ఒంటిపాటున ఉండగా, వల్లమాలిన నిదుర వచ్చింది! అంతలో నిదురంత మెలకువచ్చింది!

సన్నజాజిలా వెలుగుతున్న దీపం, ఉన్నట్టుండి జేగురించింది. మందార పూవులు రాలినట్టు మంటలు కనుచూపుమేర కణ, శాంతమంత తపన – ఏకాంత మంత గగ్గోలు –

తానేమాయెను, ఎక్కడ వెదకేను – పరుగులు తీయంగా, చెరసాల వచ్చె. చేతులకు సంకెళ్ళు వచ్చె.

ఫెళ్ళున కన్నీళ్ళు వచ్చె. కంఠాన శోకమ్ పరవళ్ళు పోయె – పోయి పోయి, ప్రవహించేనది కాగా,–

ఏటివాలు మీద – పద్మాసనం మీదున్న ఏదో వెలుగున – ఎన్నడూ చూడని పద్మాలుకాగా,–

ఒకటికి రెండు తానందుకునె – తల్లంత మక్కువతో, రొమ్ముకు హత్తుకొనె, – పద్మాలు రెండూ, పాపలు కాంగా –

అదేంపాపం – అదేంపాపం!

తనువులు రెండు, తలలు రెండూ, – రూపాలు రెండు కాని, –

ఎంత దూరాన్నుంచో ఏలినవారు నవ్వేరు.

మగపిల్లడే!

వీరూ నవ్వేరు.

ఆడపిల్లే!

ఏపిల్లకాపిల్లే – కాని కటూ కట్టుగా ఒకటే.

ఒకరి కొకరం – జాడలేదు!

'ఇద్దరం గెలిచినాము.' అని మరల నవ్వేరు వారు. 'వద్దు వద్దు, ఒక్కరుంటే చాలు!' ఏ ఒక్కరైనా చాలు! అంటూ కెవ్వుమన్నారు వీరు. ఆ బరువును ఏటిలోకి జారవిడిచి, మరల కెవ్వుమన్నారు. అంటూనే మేలుకున్నారు!

కలలేదుకాని, కలతపోలేదు. మన తెలివిరాలేదు, మనమాట కాదు.

ఎగిరిపడ్డది – ఏమోనవ్వింది.

ఒక్కరుంటే చాలునంటూ ఎలుగెత్తి పలికింది.

అలాగటు!–

ఆ వర్తమాన మందుకున్నవారై, ఏలినవారప్పటికి దయచేసి, – పరిస్థితులను తెలుసుకున్నారై, కొంచెము, ప్రథమ – చిరాకూ, రవంత చింతా, ఆవహించగా, – అక్కడ నిలువలేక, – తామెటుదయ చేస్తున్నదీ గమనించక పోగా, పోగా, – ఏటివారను, పాడినేలను అట్టి చెమ్మగిలి పొటమరించిన పదచిహ్నాలు కానరాగా, – తెలివి తెచ్చుకున్న వారై, నేలవ్రాలి, వానిని కన్నుల కద్దుకోంగా,–

– వారు – అప్పటికి దయవచ్చింది కాబోలు, దరిసెన మిచ్చారు. 'నాయనా' అన్నారు. నన్ను నిర్మల ప్రకాశ మంటారులే, వర్తి పనికి మాలిన వాణ్నే! వీడు ఆడంటారు – వీడు, మగ అంటారు – ఏ కన్ను ఏమందో వీడికేం తెలుసు? ఏమీ తెలియని వాణ్ణని, అంబ దయతలచి, మరింత పనికి మాలిన వాణ్ణి చేసి, – ప్రజలకు దూరం చేసి, – వారు ధరించుకుంటారే ఆచంద్రవంక లోంచి చిటికెడు చిరునవ్వు తీసి – ఈ మొగాన రేకదిద్ది – పోరా వెర్రివాడా అన్నది.

'పోతున్నాను – పోతున్నాను – కాని మనం, ఎక్కడికి పోగలం నాయనా, అమ్మపోనిస్తుందా – ఎప్పుడో అప్పుడు అక్కడికే – !... నాయనోవ్, నాకు ఆడపిల్లే కావాలని – అంబ ఎన్నడన్నా పట్టుపట్టిందా, కోరుకోవాలేకాని, కోరికలిచ్చే ఆ తల్లికి కొరత ఉంటుందా?'

'కాదు, కందామనీ అనుకో, – కాదు కూడదని పరమేశ్వరుడు – ఆ నాయన, అనేవాడా. యిల్లాలి మాట కాదనే వాడా, – తానెంత ఘటికుడైనా, – ఆదిదేవుడంతవాడు, ఆలిని ఎంతగానో మన్నిస్తాడు! ఊఁ! నాయనా, – యింక ఏమీ చేతగాక, మీరేమీ వల్లగాక అర్ధదేహమే ఆ తల్లికిచ్చుకున్నాడు ఆ తండ్రి. అంబ అడుగు ముందుకు వేయందీ కదలగలడా –'

'నాయనా – లోకేశులెంతో, లోకమూ అంతే – అంతేట!'

'నాయనోవ్ – అంబకన్నీ తెలుసు. నీ నీడ నున్న ఐదోతనం తెలుసు – తాను నీకిచ్చిన ఆడంబరం తెలుసు: అది, వారు చేసే ముద్దురా–'

'బిడ్డల మీద వారికున్న మమకారంరా! ఆ ఒస్తారా! అదంతా ఆటరా!'

'అమ్మా అంటే తల్లి పలుకుతుంది, అయ్యా అంటే తండ్రి పలుకుతాడు. పిలువకముందే వారిద్దరూ, – ఒక్కరై పలుకుతారునాన్నా! వినకపోతే ఎలారా?'

'నేనే తెలియని వాడినిరా, – నీకూ నాకూ మీకూ, అంబ తెలియజెప్పిందిరా.'

'పోరా వెర్రివాడా!...'

అంతలో, ఆ ప్రకాశంలో, వారూఁ–దేవేరమ్మగారూ, – అంతఃపురములో, గాఢనిద్రలో ఉన్నారు!

(చేతిరాత)

★ ★ ★